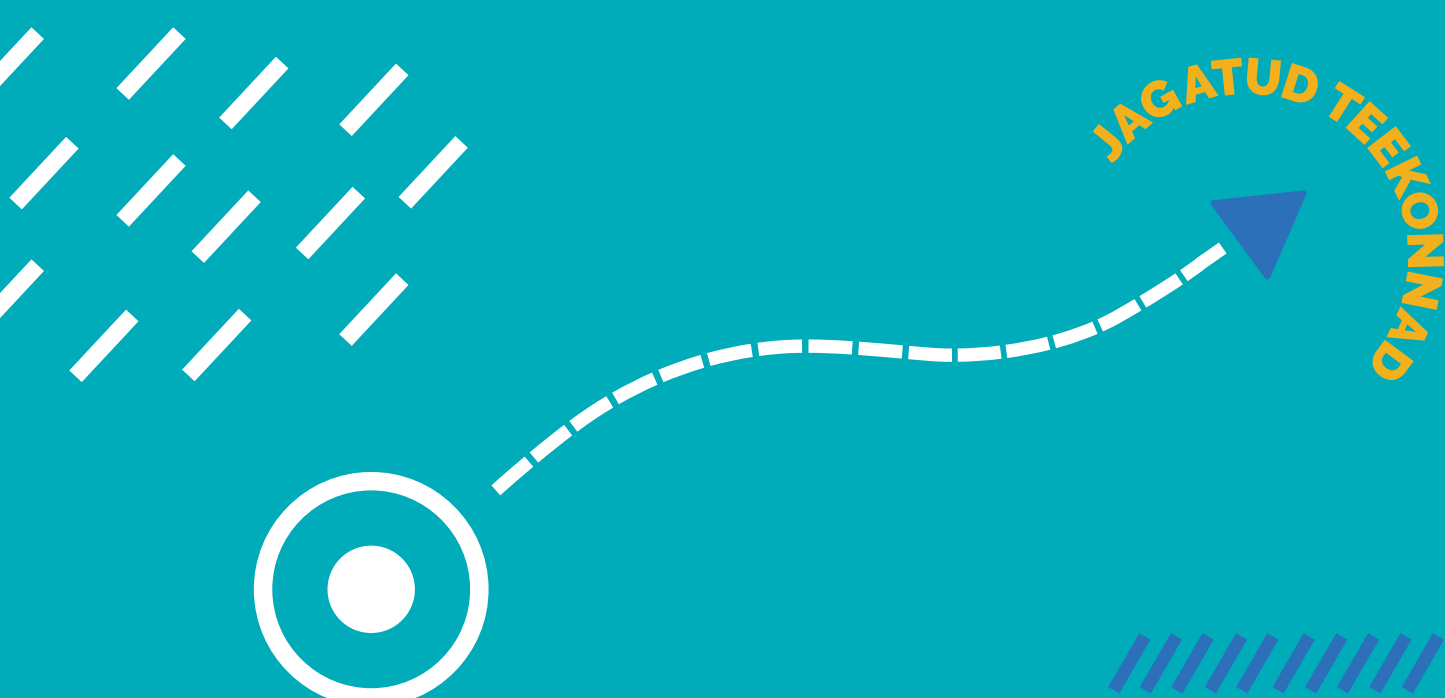

RÄNNE JA SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS

MAAILMAKOOOL.EE/RANDEKOOOL

JAGATUD TEEKONNAD

SISUKORD

<u>VABATAHTLIK RÄNNE JA SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS</u>	3
<u>Sugu, ränne ja nendevahelised seosed</u>	3
<u>Tööränne ja sugu</u>	4
<u>Pereränne ja sugu</u>	5
<u>SUNDRÄNNE JA SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS</u>	7
<u>Asüülitaotlus ja pagulus</u>	7
<u>Sooidentiteedi või seksuaalse sättumuse mittetunnustamine</u>	8
<u>Inimkaubandus</u>	8
<u>Posti teel tellitud abielud</u>	9

Video ja tekst on välja töötatud projekti "Jagatud teekonnad: faktid ja lood rändest 21. sajandil" raames, mida kaasrahastavad Euroopa Liit ja ESTDEV- Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus. Materjalide sisu eest vastutab MTÜ Mondo ja see ei kajasta tingimata rahastajate seisukohti."

VABATAHTLIK RÄNNE JA SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS

Maarja Vollmer

["Kuidas sugu rännet mõjutab?"](#)

- Maailmas oli 2020. aastal 280 miljonit rahvusvahelist rändajat (see on 100 miljonit inimest enam kui 20 aastat tagasi 2000. aastal), mis on 3,6% maailma rahvastikust. Enamik (61%) rahvusvahelistest sisserändajatest elavad kõrge sissetulekuga riikides Põhja-, Lõuna- ja Lääne-Euroopas, Põhja-Ameerikas või Araabia riikides. Naised moodustavad rändajatest 48%.¹
- Tööga on hõivatud 60% naissoost rändajatest², mis on suurem kui mitterändavate naiste tööhõive määr (48%). Samas on tööga hõivatud meessoost rändajate tööhõivemäär kõrgem – 78%.³
- Sooline jaotus rändetaustaga töötajate hulgas erineb tugevalt regiooniti – näiteks Euroopa riikides on naissoost töörändajaid üle 50%, samas kui Araabia riikides on tööga hõivatud mehi naistest ülekaalukalt rohkem (80% vs. 20%)⁴.

1 [IOM: World Migration Report, 2020](#)

2 [Migration Data Portal: Labor Migration, 2020](#)

3 [Migration Data Portal: International Data, 2020](#)

4 [ILO Labor Migration, 2019](#)

Sugu, ränne ja nendevahelised seosed

Nagu [Rändekooli kursusest](#) selgus, on inimlugu rände ajalugu. Rändeliike on erinevaid – ränne võib olla seaduslik või ebaseaduslik ja vabatahtlik või sunnitud. Rännata võidakse näiteks nii töö, õppimise kui ka perega taasühinemiseks. Peretraditsioonid, kultuuritavad, usulised põhimõtted, aga ka inimese sugu, vanus, rass, rahvus ja veel mitmed tegurid mõjutavad eri maailma paigus elavate naiste ja meeste rolli ühiskonnas ning võimalust oma elu üle otsustada, sealhulgas võtta vastu otsust oma kodukohast lahkuda ja kas riigisiselt ümber asuda või teise riiki elama kolida. Eri teguritest on just [sugu](#) hinnatud kui üks olulisem rändega seotud otsuste mõjutaja.

Sugu mõjutab inimese väljavaateid, võimalusi ja kujundab tema suhteid liikumises olles. Näiteks mõjutab sugu inimeste rändetrajekte – mehed võivad kasutada teistsuguseid rändekanaleid kui naised, ning naised ja mehed võivad liikuda [eri määral](#). Ränne võib ka mõjutada soosuhteid lähte- ja sihtriigis, sh muuta või kinnistada ühiskonnas levinud soonorme ja indiviidile asetatavoid ootusi perekonna loomise, abiellu astumise ja töötamise kohta. Näiteks mitmest Aasia riigist, nagu Filipiinid, Sri Lanka ja Tai, on peamised väljarändajad olnud just naised, aga Filipiinidel on vallalise noore naise otsus rännata seotud hinnanguga, kuidas see võiks tulevikus kasu tuua perele tervikuna. See näitab, et seal mõjutavad naise otsust rännata pigem tema perekonna vajadused kui tema enda isiklik ambitsioon.

Möödunud sajandil oli ettekujutus rahvusvahelisest rändajast pigem kui täiskasvanud mehest, kel on valmisolek tööks uues kohas. Naiste ja alaealiste ränne on pigem olnud nähtamatu ja nii on neid [käsitletud](#) kui meesrändajate "ripatseid" ja pere taasühinemise võtmes, selle asemel, et vaadelda neid kui iseseisvaid tegutsejaid. Viimastel aastakümnetel on aset leidnud rände feminiseerumine, mille all peetakse silmas naiste osakaalu suurenemist rändajate seas. Naised ei sõltu rändeotsuse tegemisel enam nii palju meestest ning rändavad varasemast suuremal määral iseseisvalt.

Tööränne ja sugu

Tänapäeval moodustavad naised [peaaegu poole](#) maailma rahvusvahelisest rändajate hulgast, seejuures erineb töörändes hõivatud naisrändajate osakaal piirkonniti. Globaalsel tasandil on see osaliselt seotud arvukate hooletöö võimalustega, mis on üldjuhul naise nägu – näiteks tegutsetakse koduabiliste, lapsehoidjate, *au pair*ide, koristus- ja hooldustöötajate, hooldajate, õdedena jm. Rändetaustaga naised on [hooletööga hõivatud](#) eriti Kagu- ja Ida-Aasias, Ladina-Ameerikas ning Kariibi mere piirkonnas. Paljud hooldustööga hõivatud tulevad seejuures Indoneesiast, Filipiinidelt, Ecuadorist, Mehhikost ja Poolast. Soouurijad on [kirjeldanud](#), kuidas "globaalsest lõunast imporditakse tänapäeval mitte niivõrd kulda ja kalliskive, vaid naiste hoolt ja füüsilist lähedust". Sama ajal on asjaolu, et globaalsest lõunast on globaalsesse põhja lahkunud palju naisi, et hoolitseda sealsete laste, haigete ja vanurite eest, omakorda põhjustanud moraalse paaniika nn [armastuse defitsiidi](#) suhtes globaalses lõunas.

Kuigi hooletöösse on kaasatud eelkõige naised, teevad ka rändetaustaga mehed koduabilistena hooletöid, töötades näiteks autojuhtide, aednike või ülemteenritena, kuid võrreldes naistega vähemal määral. [Pooled](#) kogu maailma meessoost hooletöötajatest, kes on sisserändetaustaga, töötavad araabia maades.

Vahel loovad sihtriigid uusi rändekanaaleid konkreetsetele valdkondadele, et tööjõupuudust leevendada. Rändekanal võib olla näiteks uue viisa- või elamislooliigi loomine – näiteks tervishoiu, ehituse või ka IT-valdkonna spetsialistidele. Tulenevalt elamisloa- või viisaliigist võivad konkreetset rändekanalit eelistada ühe soo esindajaid. Nii on eri riikide, näiteks Ghana ja Katari, Filipiinide ja Saksamaa, Brasiilia ja Hispaania vahel mitu programmi, mis soodustavad hooldussektoris töötavate inimeste rännet. Kuna kodused ülesanded, nagu koristamine, lastehoid või lähedaste hooldamine, on samuti soostereotüübi järgi naiste ülesanded, liigub ka nende programmide kaudu eelkõige naisi.

Tööränne paneb perekonnad tihti ka valiku ette – kas rändaja on üks inimene, mis tähendab, et teine peab koduse majapidamise eest suurema vastutuse võtma, või ühinetakse hiljem, et alustada uut elu uues riigis ühiselt. See paneb paarid või pered kaaluma rändega seotud kulusid ja tulusid terve perekonna seisukohast, võttes arvesse ka rändega saavutatavat võimalikku heaolu kasvu. Pere kontekstis eelistatakse turvavõrgustiku olemasolu, mis üldjuhul eksisteerib pere ja sõprade näol just koduriigis, samas kui sihtriigis tuleb uus turvavõrgustik nullist üles ehitada. Sageli jäädakse just ringrände lahenduse juurde, millega käib üks pereliige – üldiselt pereisa – välismaal tööl, külastades aeg-ajalt ka pereliikmeid kodumaal.

Töötamise eesmärgil rändamisel saadetakse välismaalt koju raha, et oma pere toimetulekut parandada (ingl *remittance*). Kuigi naiste sissetulek on meeste omast madalam, on tavaliselt koju saadetav raha sama suur, mis [näitab](#), et naised kulutavad välismaal töötamisel suurema osakaalu oma sissetulekust kodumaal asuva pere toetamisele. See mõjutab omakorda nende majanduslikku toimetulekut ning taastoodab struktuurset ebavõrdsust.

Pereränne ja sugu

Õigus perekonnale ja pereelule on üks inimõigustest ning nii peavad riigid võimaldama pererännet või perega taasühinemist. Pereränne on rändeliik, kus riigi kodaniku või seal elava välismaalasega ühineb tema välismaalasest pereliige, kelleks võib olla nii abikaasa, laps või lähisugulane, nt ema-isa või õde-vend. Pererände kõrval räägivad rändevaldkonna teoreetikud üha enam ka armastusest inspireeritud rändest (*love migration*) kui omaette rändeliigist. Piiriülese armastuse leidmine ei ole tänapäeva ühendatud maailmas midagi erakordset ja levinud digilahendused võimaldavad ühendust hoida ka kodumaale jäänud pereliikmetega, aidates nii kaasa hargmase elustiili tekkele (vt ka Rändekooli loeng "[Väljaränne ja väliskogukonnad](#)").

Paraku ei ole kõik armastuslood õnneliku lõpuga ning piiriülesed suhted võivad lõppeda keerulises olukorras, kus üle piiride tuleb jagada laste hooldusõigust, või kolib üks lapsevanematest teise riiki, et säilitada võimalus oma lastega aega veeta. Samuti ei ole kuhugi kadunud fiktiivabielude sõlmimine, et saada elamisluba teise riiki elama asumiseks. Mõõdunud kümnendil oli probleem suundumusega, kus kolmanda riigi kodanikule elamisloa saamiseks sõlmisid Eesti päritolu naised näiteks raha teenimise eesmärgil fiktiivabielu, sattudes aga abielu sõlmimise järel probleemsesse olukorda, kuna fiktiivabiellu astumisega kaasnesid juriidilised kohustused ja olukorrad, mida abielu sõlmides ei osatud ette näha. Naistel tuli hakata oma fiktiivse abikaasa võlgu tasuma, või maksta tuhandeid eurosid lahutusega kaasnevaid kulusid.

Arutle

- Mõtle oma tutvusringkonnale ja sellele, mis põhjusel on sinu sõbrad või tuttavad välismaale läinud? Millistes valdkondades töötatakse? Kas ja kuidas nende puhul sugu rännet mõjutab ja kas nad teevad soostereotüüpset tööd?
- Arutle, kui teise riiki koliks üksi elama sinu vend/isa/sõber või õde/ema/sõbranna, siis kuidas nad selleks ette valmistuks? Kuidas ettevalmistus sugude vahel erineb?

Väärtuslikud viited

Mondo või Maailmakooli materjalid:

- Rändekooli peatükk "[Miks inimesed rändavad?](#)"
- Rändetemaatika käsiraamat (tulevastele) ajakirjanikele "[Inimesed ridade vahel](#)"
- Lühivideo "[Armastan kohvi, Eesti loodust ja rändamist – Maria Angelina Lasprilla](#)"
- Lühivideo "[Olen ema, sotsiaalmeedia turundaja ning rändaja – Kristjaana Mere lugu](#)"
- Lühivideo "[Olen kokk, tööandja ning rändaja – Narong Lasuai lugu](#)"

Videod:

- "[Eesti lood: põlvkond piiri taga](#)" (ERR, 2021)
- "[Women & Migration\(s\): Diverse Stories](#)" (NYU Washington, DC, 2020)
- "[Data on the Migration of Women](#)" (IOM, 2018)
- "[Gender and migration: a feminist approach](#)" (Ca' Foscari University of Venice, 2016)

- ["The Feminization of Migration"](#) (UNRISD, 2013)
- ["The Gendering of International Migration"](#) (Radcliffe Institute, 2013)

Muud materjalid:

- Euroopa Rändevõrgustiku (EMN) uuring (2022) [Naississerändajate integratsioon Euroopa Liidus ja Norras](#)
- Õpetaja käsiraamat ["Mitte ainult numbrid"](#): Iraani naise Reani lugu smugeldajate abil Euroopasse jõudmisest, lahutusest ja iseseisvalt kaitse taotlemisest (lk 16); Mehhikost pärit abielupaari lugu kutsekvalifikatsiooni tunnustamisest (lk 26); Angolast pärit rändetaustaga Tatiana lugu ebakindlusest tuleviku ees ja kogetud vaimsest surutisest (lk 30)
- Taskuhääling [1619](#) Ameerika asustamisest ja [orjandusest Ameerikas](#) (inglise keeles)
- Eesti inimeste rändelood: kogumik "Elust uuel kodumaal", Portaal KoguMeLugu: [Läände põgenemise lood](#), Saame tutvavaks: [Aino \(katkendid raamatust "Pakku punakatku eest"\)](#)

SUNDRÄNNE JA SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS

Maarja Vollmer

- 2020. aastal oli sunnitud rändama 82,4 miljonit inimest, kellest 86% asus elama arenguriikidesse. Rahvusvahelise sundrände populatsioonist on hinnanguliselt 47% naised või tüdrukud, riigisisese sundrände puhul on see näitaja keskmiselt 54%.¹
- 2018. aastal oli iga kümne tuvastatud inimkaubanduse ohvri hulgas viis täiskasvanud naist ja kaks tüdrukut. Euroopa, Põhja-Ameerika ja Aasia riikides oli tuvastatud ohvrite hulgas rohkem täiskasvanud naisi, samal ajal Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas rohkem täiskasvanuid mehi. Samas sõltuvad numbrid ka riikide võimekusest inimkaubandust tuvastada ja raporteerida. [UNODC](#), 2022.
- Aasias ja Aafrikas on siiani kümnetes riikides samasooliste suhted kriminaliseeritud, ning mitmetes riikides, nt Afganistanis, Iraanis, Jeemenis, Saudi-Araabias ja mõningatel juhtudel ka Kataris, surmanuhtlusega karistatavad.²

1 [UNHCR Global Trends report](#), 2022

2 [Human Rights Watch: LGBT Rights](#), 2022

Asüülitaotlus ja pagulus

Sundrände korral on inimene sunnitud oma kodumaalt lahkuma ning selle toob kaasa eelkõige sõda ja konfliktid, looduskatastroofid või tagakiusamine mõnda sotsiaalsesse gruppi kuulumise tõttu. Vaata meeldetuletuseks Rändekooli loengut "[Pagulased ja varjupaik](#)".

Üks levinud sundrände põhjuseid on relvastatud konfliktid ja sõjad. Siis on raskes olukorras kõik piirkonnas viibivad inimesed, kuid naistel ja lastel on üldjuhul keerulisem riigist lahkuda, kuna selistes olukordades muutuvad muidu toimunud rändekanalid eriti ohtlikuks ja tuleb valida, kumb on hullem – kas paigalejäämine või lahkuda proovimine. Tihti jõuavad perekonnad järeldusele, et esmalt saadetakse teele just noored meespereliikmed, kuna nii on kohale jõudmise tõenäosus suurem. Samas ei lahene kõik konfliktid ühtemoodi. Kui näiteks 2010. aastate keskpaigas Süüria sõja tagajärjel Euroopa Liitu jõudnutest olid enamik noored mehed, siis 2022. aastal Ukrainas toimuva sõja eest põgenesid riigist valdavalt naised lastega, samal ajal kui mehed kaasati üldmobilisatsiooni.

Kuna riiki saabuvate põgenike arv erineb riikide vahel suurel määral ning suurem koormus langeb sõjaliste konfliktide järel just naaberriikidele, on loodud eri [solidaarsusmehhanismid](#) põgenike ja pagulaste ümberpaigutamiseks ja -asustamiseks. Nii on riikidel võimalus eelnevalt määratleda, millise profiiliga inimesi nad oma riiki ümberasustamise käigus vastu soovivad võtta. Näiteks sooviga toetada just haavataid inimesi, võidakse eelistada naisi ja lapsi – nii võtsid näiteks Ameerika Ühendriigid möödunud kümnendi alguses vastu [pea pooled](#) kõikidest ÜRO pagulasameti soovitatud ümberasustatud naistest. Ümberasustamisel on ka teisi kriteeriume, näiteks 2015. aasta rändekriisi järel valis Eesti integratsioonivõimekuse kriteeriumi ning otsustas Kreekast ja Türgist ümber asustada eelkõige

peresid. Enamikus riikides pakutakse haavatavatele rühmadele (nt naised, lapsed, puudega inimesed, vägivallaohvrid jne) tulenevalt nende spetsiifilistest vajadustest rohkem tuge ning neile pakutav abi võib olla mitmekülgsem. Kokkuvõttes – nii lahkumisteede ohtlikkus ja pikkus kui ka naaberriikide vastuvõtuvõime ja meelestatus mõjutavad oluliselt seda, kes ja kas konfliktiolukorras lahkuda saab.

Sooidentiteedi või seksuaalse sättumuse mittetunnustamine

Üks kodumaalt põgenemise põhjuseid võib olla ka asjaolu, et kohalik kogukond ei tunnista inimese sooidentiteeti või seksuaalset sättumust, mistõttu satub tema elu ja tervis ohtu. Seejuures võivad tagakiusajad olla inimese pereliikmed, sugulased või sõbrad – ehk lähiringkond, kellelt inimene tavalukorras just tuge peaks saama. Aasias ja Aafrikas on endiselt kümnetes riikides samasooliste suhted kriminaliseeritud, ning mitmetes riikides, nt Afganistanis, Iraanis, Jeemenis. Saudi-Araabias ja mõningatel juhtudel ka Kataris, [surmanuhtlusega karistatavad](#). Samas on viimaste kümnendite jooksul samasooliste suhete tunnustamise osas toimunud ja toimumas mitmeid edasiminekuid. Näiteks Hiinas [dekriminaliseeriti](#) samasoolised suhted 1997. aastal ning Indias 2018. aastal.

Veel kümmekond aastat tagasi oli LGBTQI+ sihtrühma kuuluvatel inimestel probleeme varjupaiga palumise käigus tehtavate menetlustoimingutega. Näiteks Suurbritanniast pärineb [mitu näidet](#), kus nendega kokku puutuvatel ametnikel puudusid piisavad arusaamad sellest sihtrühmast, mistõttu langesid asüülitaotlejad vägivalla või diskrimineerimise ohvriks. Ka võisid migratsiooniametnike küsimused põhineda stereotüüpsel ettekujutusel LGBTQI+ inimeste elustiilist, näiteks [transsoolisi naisi ei usutud](#), kui nad polnud piisavalt naiselikud ja transsoolisi mehi ei usutud, kui nad polnud mehelikud. Kuna seksuaalse sättumuse ja sooidentiteediga seotud teemad olid Suurbritannias tabuteema, olid varjupaigataotlejad sunnitud osa oma identiteedist varjama. Samuti [poldud alati teadlikud](#), et seksuaalse orientatsiooni või sooidentiteedi alusel on võimalik rahvusvahelist kaitset küsida.

Seksuaalse sättumuse ja sooidentiteedi teema on aga alates 2000. aastate keskpaigast saanud üha enam tähelepanu ning olukord on mitmel pool paranenud. Näiteks andis ÜRO pagulasamet kümnenäädil lõpus välja [varjupaigamenetluste juhised](#), et aidata tundlikul moel LGBT-gruppi kuuluvate inimestega varjupaigamenetlust läbi viia, mis on olukorda samm-sammult parandanud. Siiski erineb nii sihtrühma kuuluvate inimeste õiguslik raamistik kui ka ühiskonna avatus suurel määral nii regiooniti kui ka riigiti. Üksikutes riikides on valmisolek suurem ja nii on LGBTQI+ sihtrühma kuuluvatele varjupaigataotlejatele mõnes riigis (nt Hispaanias ja Belgias) avatud spetsiaalselt sihtrühmale suunatud vastuvõtukeskusi.

Inimkaubandus

Sooperspektiiv avaldub selgelt ka [inimkaubanduses](#), mille kuritegelikud võrgustikud on tihti riikide ülesed. Inimkaubanduse kontekstis sunnitakse inimest töötama vägivalla või muud liiki karistusega ähvardades. Samal ajal on isiku vabadus sageli piiratud ja teda koheldakse kui omandit. Inimene orjastatakse ebamääraste väidetega, näiteks et ta peab oma tööga tagasi teenima mingit võlga, mille tingimused ning tähtajad on ebaselged.

Mehed langevad inimkaubanduse ohvriks tihti tööalase ekspluateerimise kaudu, töötades näiteks kehvades töötingimustes, pikki päevi ja kinnipeetud tasuga või oluliselt õiglasest palgast madalama

palgaga. Välisriikidest pärit töötajaid eksploatatakse tihti argumendiga, et nende viisa taotlemiseks kulus suur summa ning nüüd peavad nad selle tagasi teenima, olles andnud ka oma passi tööandjale hoiule. Samas võib olukord lähteriigis olla olnud nii raske, et kehvad töötingimused sihtriigis ei tundugi nii halvad, kui need võiks tunduda kohaliku jaoks. Teises riigis keeleoskusega viibides, kohaliku õigussüsteemi mitte tundes ning tööandja ähvardusi uskudes ei ole palju vaja, et sellisesse olukorda sattuda.

Naised on aga enam seotud seksuaalse ärakasutamise kontekstis ja võivad langeda prostitutsiooni ohvriks. Selle tõenäosust suurendab mitu tegurit, nagu vaesus, sooline ebavõrdsus, sooline ja rassiline diskrimineerimine või varasem vägivalda kogemine, sest keerulises eluolukorras naised on lihtne värvata. Rahvusvahelistes inimkaubanduse võrgustikes lähtutakse nõudluse olemasolust ning sageli on sihtkohaks jõukad arenenud riigid. Viimasel kümnel aastal on Euroopa Liidus kõikidest tuvastatud seksuaalse ärakasutamise [ohvritest](#) enam kui kolmveerand olnud naised ja tüdrukud. Paljud ohvid ei jõua aga endiselt abini ja inimkaubitsejad jäävad karistusega, kuna prostitutsiooni kaasamine või sissereändajate tööalane ärakasutamine omakasu saamiseks on veel paljude jaoks normaliseeritud. Kui juhtunust on nagnii keeruline rääkida, siis rändekontekstis saab peale kohaliku süsteemi mitetundmise takistuseks usaldamatus, keeleoskuse puudus, aga ka sõltuvussuhe vägivaldsejaga või hirm tema ees, mis teeb olukorrast lahkumise keerulisemaks.

Rändetaustaga inimesed, kes elavad tööorjuses või on seksuaalse eksploateerimise ohvid, on tööturul kõige haavatavamate sotsiaalsete gruppide seas, kes on ühtlasi kõige nähtamatamad ja töötavad eri põhjustel ebaseaduslikult ega oska abi otsida. See toob kaasa suletud ringi, kus nad ei saa seadusliku töötamise puhul ettenähtud sotsiaalset kaitset, mis aitaks sellest ringist väljuda. Seepärast kehtib mitmes riigis inimkaubanduse ohvritele mittekriminaliseerimise nõue – st kui nad on valmis ametiasutustega koostööd tegema ning oma kaubitsejad üles andma, ei karistata neid kaubitsejate nõudel ellu viidud ebaseadusliku tegevuse eest.

Posti teel tellitud abielud

Maailmas on levinud ka posti teel tellitavad pruudid (ingl *mail-order brides*), mida on loetud inimkaubanduse liigiks, kuna nii sõlmitud abielu võib vaestest oludest pärit pruudile kaasa tuua tugeva sõltuvuse oma välismaisest abikaasast ning sisaldada endas märkimisväärset lähisuhtevägivalda ja ebavõrdsuse riski, eriti kui meessoost abikaasa on mitu aastakümnet vanem ja naine pärit vaesusest. Viimasel ajal on aga märgatud, et paljud nn tellitavad pruudid ei ole käsitletavad inimkaubanduse ohvritena, kuna nad on abiellu astunud pigem küpsemas eas (üle 30-aastaselt) ja teatavas majanduslikus kindluses – nad ei pruugi abielus elada rõhuvates ega ühepoolsetes tingimustes ja nende abielu on sõlmitud objektiivsete takistuste ületamiseks. Näiteks on üle 30-aastastel vallalistel haritud naistel või üksikemadel paljudes kohtades raske kohaliku päritolu kaasat leida või võrdsel alustel suhet sõlmida.

Mitmel pool on arenenud riikide maapiirkondades või ühiskondades, kus eelistatakse poisslapsi, on probleem pruudidipõud. Nn posti teel tellitud abielud sõlmitakse sageli kultuuriliselt või elustiili mõttes võimalikult sarnaste inimeste vahel, sh mitmenda põlve migrantidest meeste ja nende (vana)vaneimate päritoluriigist pärit naiste vahel. Nii korraldatakse abielusid näiteks Ühendkuningriigi Pakistani diasporaas, Prantsusmaa Põhja-Aafrika kogukonnas, Belgia türklaste seas või Kanada sikhide seas. Nii nähaksegi tänapäeval selles pigem [abielurännet](#), sh riigisiselt (tüüpiline näide on India, kus Lääne-Bengali osariigist pärit naised abielluvad Uttar Pradeshi osariigi meestega, läbides selleks 1000 km teekonna). Ka Eestis räägitakse [pruudidipõuast](#), sest on maakohti, kus elab vähe noori naisi ja kust noorte naiste väljaränne on olnud suurem.

Väärtuslikud viited

Maailmakooli materjalid:

- ["Rändelood sõnas, pildis ja liigutuses"](#): Fatima lugu (lk 5) (töötuba)
- ["Paradiis"](#) lugu Süüria tüdrukust Shahadist (film ja tunnikava)

Videod:

- ["The real-life tale of a migrant domestic worker"](#) (UN Women, 2016)
- ["Women's Migration Works"](#) (ILO, 2018)
- ["Nilu's Migration Story"](#) (UN Women Sri Lanka, 2019)
- ["How are women differently affected by patterns of migration?"](#) (IWMI, 2016)
- ["Seeking Refuge: Stories of Refugee Women"](#) (her words, 2018)
- ["African migrants get stranded in the Sahara on dangerous journey to Europe"](#) (Eyewitness News, 2017)

Muud materjalid:

- [Rändelood. Õppematerjal koolidele](#) (Eesti Pagulasabi)
- Kogumik ["Jutte siit ja säält"](#): Tadžikistanist pärit Saidi lugu seksuaalse sättumuse alusel rahvusvahelise kaitse saamisest Eestis, homo- ja transfoobiast, lähisuhtevägivallast ja kahjustavatest tavadest, sh batša bazõ (lk 37–53). Vt ka [helifaili](#) ja loe rohkem [siit](#)
- Sama kogumik: Iraanist pärit abielupaari Khatooni ja Benhami lugu vaadete tõttu poliitilisse vangistusse langemisest ja smugeldajate abiga usurežiimi eest Eestisse põgenemisest (lk 94-100). Vt ka [helifaili](#)
- Õpetaja käsiraamat ["Mitte ainult numbrid"](#): Kamerunist pärit Mandy tunnistus seksuaalsest ekspluateerimisest (lk 34)
- Taskuhääling ["Bad Bridget"](#) liri naiste rändest Ameerikasse, kus paljud neist langesid kuritegevuse küüsi
- [Inimkaubanduse teemaleht](#) (justiitsministeerium)
- Animeeritud dokumentaalfilm ["Põgenemine"](#) ("Flee", 2021) LGBT ja sundrände teemal
- [Stop WAV kaart](#) inimkaubanduse trajektooridest maailmas